

Cyngor Cefn Gwlad Cymru Countryside Council for Wales

**PWYLLGOR AMGYLCHEDD A CHYNALIADWYEDD
CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU:
GRŴP GORCHWYL A GORFFEN I GYNNAL YMCHWILIAD
I'R DIWYGIADAU ARFAETHEDIG I'R POLISI PYSGODFEYDD CYFFREDIN
YMATEB GAN GYNGOR CEFN GWLAD CYMRU**

1. RHAGYMADRODD

1.1. Mae Cyngor Cefn Gwlad Cymru yn hyrwyddo amgylchedd a thirweddau Cymru a'i dyfroedd arfordirol fel ffynonellau cyfoeth naturiol a diwylliannol, fel sylfaen i weithgarwch economaidd a chymdeithasol, ac fel lle ar gyfer hamdden a chyfleoedd dysgu. Ein nod yw gwneud yr amgylchedd yn rhan werthfawr o fywyd pawb yng Nghymru.

1.2. Mae Cymru'n elwa o amgylchedd morol cyfoethog ac amrywiol sy'n darparu 'gwasanaethau ecosystem' helaeth i gymdeithas. Mae ansawdd yr amgylchedd wedi'i adlewyrchu mewn dynodiadau helaeth ac adnodd o ansawdd uchel sy'n cael ei drysori gan lawer. Mae angen rheoli'r amgylchedd morol yn effeithiol, yn enwedig mewn cyfnod pryd y ceir pwysau cynyddol. Cafwyd cydnabyddiaeth i hyn yn gyffredinol, a chymerwyd camau'n ddiweddar i ailwampio trefniadau a rhoi blaenoriaeth i ddiogelu'r amgylchedd. Yn benodol, cafwyd ymrwymiad (o dan Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol yr UE) i sefydlu rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchoddedig sy'n ecolegol gydlynol erbyn 2015 a gwaith i sicrhau Statws Amgylcheddol Da erbyn 2020.

1.3. Pysgota yw'r gweithgarwch mwyaf amrywiol a phellgyrhaeddol yn ein moroedd a chaiff ei reoli'n gyffredinol gan y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin (PPC) yn yr un modd, yn wir, ag y mae cadwraeth adnoddau biolegol morol yn dod o dan gymhwysedd unigryw'r Undeb Ewropeaidd (UE). Mae CCGC yn ymddiddori mewn polisi pysgodfeydd am ein bod yn dymuno gweld defnydd cynaliadwy o adnoddau morol ochr yn ochr â sector pysgota proffidiol a llewyrchus. Ein nod cyffredinol hirsefydlog (CCGC, 2003) yw i bysgodfeydd môr fod yn amgylcheddol gynaliadwy, gan amharu i'r graddau lleiaf posibl ar yr amgylchedd morol, er mwyn cynnal a gwella bioamrywiaeth forol yn nyfroedd Cymru.

1.4. Amcan ein dull cyffredinol o drafod pysgota yw:

- a. lleihau effeithiau anffafriol ar yr amgylchedd morol;
- b. integreiddio ystyriaethau amgylcheddol yn y broses o reoli pysgodfeydd;
- c. integreiddio'r broses o reoli pysgodfeydd â rheolaeth fwy cyffredinol ar adnoddau morol;
- d. hyrwyddo dull hirdymor/rhagweithiol o reoli;
- e. hyrwyddo camau i weithredu ar sail egwyddor ecosystemau;
- f. ceisio cynnwys rhanddeiliaid i fwy o raddau yn y broses o reoli pysgodfeydd.

1.5. Mae CCGC yn gorff sy'n gweithredu ar sail tystiolaeth; rydym yn darparu cyngor i Lywodraeth ac eraill sydd wedi'i seilio ar y dystiolaeth orau sydd ar gael. Rhaid seilio camau i ddiwygio'r PPC ar sylfaen dystiolaeth gadarn sy'n cynnwys dealltwriaeth o'r effeithiau posibl gan bysgodfeydd nid yn unig ar rywogaethau a dargedir ond hefyd ar yr amgylchedd ehangach yn unol ag egwyddor ecosystemau.

1.6. Mae CCGC yn cydweithio ag Asiantaethau Cadwraeth Natur Statudol eraill y DU a thrwy'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur i gynnig cyngor ar bolisiau a chyfarwyddbau Ewropeaidd sy'n effeithio ar y DU. Fel cynghorwyr i Lywodraeth, rydym yn cynnig sylwadau'n rheolaidd mewn ymateb i ymgynoriadau ar bysgodfeydd gan gynnwys adolygiadau o'r PPC yn y gorffennol, gan roi cyngor strategol.

1.7. Mae rheoli'r amgylchedd morol yn waith ymestynnol ac mae angen i Gymru ddatblygu ei sylfaen dystiolaeth ar bysgodfeydd. Mae'n bosibl y ceir cyfle i wneud gwaith gwyddonol ar bysgodfeydd drwy brosiectau sy'n derbyn cyllid o Gronfa Pysgodfeydd Ewrop, ond dylid nodi nad yw hyn yn ateb tymor hir.

2. YR ANGEN AM DDIWYGIO

2.1. Mae CCGC yn croesawu'r ymchwiliad i'r diwygiadau arfaethedig i'r PPC. Mae llawer o ddiwygiadau wedi'u cynnig yng nghynnig terfynol COM (2011) 425 am Reoliad gan Senedd Ewrop a'r Cyngor ar y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin (a gyhoeddwyd ym Mrwsel, 13 Gorffennaf 2011). Rydym yn croesawu'n wresog yr ystod eang o ddiwygiadau pellgyrhaeddol sydd wedi'u cynnig ac yn credu y byddai llawer o'r rhain yn gallu sicrhau gwelliannau sylweddol yn y rheoleiddio ar bysgodfeydd ledled Ewrop. Fodd bynnag, at ddiben yr ystyriaeth i'r PPC gan y pwyllgor hwn, mae ein sylwadau'n ymwneud yn unig â'r diwygiadau hynny a gaiff yr effaith fwyaf ar gadwraeth yr amgylchedd naturiol. Ar ôl y sylwadau hyn, mae rhai sylwadau penodol mewn ymateb i'r cwestiynau a ofynnwyd gan y Pwyllgor yn y gwahoddiad i gyflwyno tystiolaeth.

2.2. Mae CCGC yn croesawu amcanion cyffredinol (*Erthygl 2*) y cynnig, yn benodol:

- 'The CFP shall ensure fishing and aquaculture activities that provide long-term sustainable environmental conditions...' ac rydym yn hyderu y bydd y gred hon yn parhau wrth ei weithredu.

- Y nod o sicrhau'r cynnyrch cynaliadwy mwyaf erbyn 2015 (wedi'i gysylltu â chynlluniau amlflwydd – gan gynnwys y rheini sy'n gymwys i stociau cymysg) yn unol â Chynhadledd y Byd ar Ddatblygu Cynaliadwy (Johannesburg 2002).

- 'The CFP shall integrate the Union environmental legislation requirements'. Er bod hyn wedi'i ddatgan yn glir, mae angen mwy o fanylion yn y rheoliad i ategu'r cynnig.

- Rydym yn cydnabod bod dull o reoli pysgodfeydd wedi'i seilio ar ecosystemau, er ei fod yn bresennol yn Rheoliad 2002, wedi cael lle mwy amlwg bellach – ond mae angen gwneud llawer mwy i'w ategu.

Nodwn mai'r ddau newid yn y canol uchod yw'r newidiadau mwyaf arwyddocaol sydd wedi'u cynnig yn Amcanion Cyffredinol y PPC.

2.3. Credwn fod pob un o'r amcanion sylfaenol hyn yn berthnasol i'r gwaith o reoli pysgodfeydd yn nyfroedd Cymru. Nodwn fod y rheoliad wedi ehangu cylch gwaith y PPC i gynnwys dyframaeth (arfordirol a mewndirol) sy'n neilltuol o berthnasol i Gymru.

2.4. Y newidiadau arfaethedig penodol y mae CCGC yn eu croesawu'n neilltuol, ond yn credu bod lle i'w cryfhau ymhellach mewn rhai achosion fel y nodir, yw'r canlynol:

- datganoli (*erthyglau 52-54*) Credwn fod angen ychwanegu at yr erthyglau i roi manylion am broses ranbarthol integredig gyffredinol gan ei bod yn debygol bellach y bydd y cynghorau rhanbarthol yn ymgymryd i fwy o raddau â rôl rheoli pysgodfeydd, ynghyd â manylion am yr hyn y byddai disgwyl i'r cynghorau rhanbarthol ei gyflawni – (gweler pwynt 4 isod hefyd ynghylch llywodraethu).

- gwahardd taflu pysgod yn ôl/gostwng taflu pysgod yn ôl yn raddol (*erthygl 15*) Byddem yn rhoi pwys neilltuol ar y cyfeiriad at y nod o leihau nifer yr organeddau morol a gaiff eu dal yn ddiangen a nodir yn *erthygl 14* ac yn cysylltu hynny ag *erthygl 15* ('obligation to land all catches') er mwyn ceisio lleihau'r nifer o unrhyw bysgod diangen a gaiff eu dal. Byddai hyn yn hybu'r arferiad o daflu'n ôl yr unigolion diangen hynny, yn enwedig y rhai anaeddfed, y *gellir* eu rhoi'n ôl yn y dŵr heb eu niweidio, yn enwedig elasmobranciaid (siarcod, morgathod a rhaiod). Mae gan ddiwydiant pysgota Cymru gysylltiad cryf yn hanesyddol â dal morgathod a rhaiod, fel bod cadwraeth y rhywogaethau hyn yn neilltuol o berthnasol ym Môr Iwerddon.
- cynlluniau amlflwydd (fel y nodwyd yn *erthygl 11*) a chymau tuag at reoli pysgodfeydd aml-rywogaeth, gan ehangu modelau i gynnwys mwy o elfennau yn yr ecosystem (gan fod tueddiad ar hyn o bryd i fodolau 'aml-rywogaeth' roi sylw i nifer eithaf isel o rywogaethau). Mae hon yn egwyddor sylfaenol y dylai pob rheolwr pysgodfeydd geisio ei gwireddu.
- cynnwys Dyframaeth a Chyngor Cyngori newydd ar Ddyframaeth (*erthyglau 43 a 44*). Mae dyframaeth yn bwysig i economi Cymru; yn Afon Menai y mae'r fagwrfa cregyn gleision fwyaf yn y DU. Fodd bynnag, mae'n bwysig cyfeirio at ddiogelu amodau amgylcheddol ac yn benodol at dymheru datblygiadau dyframaeth â mesurau gwyliadwriaeth er mwyn sicrhau na fydd rhywogaethau estron goresgynnol yn cael eu lledaenu'n anfwriadol. Yn hyn o beth, mae'n bwysig hybu mesurau mewnol gan Aelod-wladwriaethau yn ogystal â glynu wrth rwymedigaethau sydd wedi'u nodi mewn gwahanol gyfarwydddebau amgylcheddol, etc.
- cynnwys cymhellion i hyrwyddo pysgota bach ei effaith a dyfeisiau i leihau effaith pysgota (*erthyglau 7 a 8*) Credwn y dylai'r erthyglau hyn gael eu cysylltu'n benodol ag *erthygl 12*.
- ategu gwaith gwyddonol ar bysgodfeydd sy'n canolbwyntio ar bolisi drwy gasglu data gwyddonol am bysgodfeydd ar raddfa genedlaethol a rhwymedigaeth ranbarthol i gyd-drefnu'r gwaith o gasglu data (*erthyglau 37 a 38*). Mae'n bwysig casglu data am yr ymdrech bysgota fel y gellir asesu'r effaith ar yr amgylchedd a'i chloriannu yn erbyn cydnerthedd yr amgylchedd ac argaeledd yr adnodd, felly rydym yn croesawu *1 (d)* yn *erthygl 37* yn neilltuol. Mae'n bosibl y bydd angen egluro bod y rhan hon yn ategu'r holl elfennau eraill yn y rheoliad (er y gallai hyn fod yn ddealedig, mae cysylltiadau ag *erthygl 12* yn berthnasol wrth ddosrannu adnoddau ar gyfer anghenion data o fewn Aelod-wladwriaethau). Mae CCGC yn casglu ac yn coladu llawer o ddata am ddosbarthiad cynefinoedd, rhywogaethau, eu pwysigrwydd cymharol a'r graddau y maent yn agored i effaith gweithgareddau dichonol gan gynnwys pysgota. Hyd yn hyn, mae maint yr ymchwil wyddonol i ategu dulliau o reoli pysgodfeydd yng Nghymru wedi bod yn gyfyngedig iawn (gyda llawer o bwyslais ar asesiadau stoc rhynglanwol) ac mae angen mwy o bwyslais ar hyn a mwy o adnoddau ar ei chyfer.
- parhau â'r rhanddirymu ynghylch mynediad gan roi hawliau i Aelod-wladwriaethau dros ddyfroedd (y glannau) sydd o dan eu sofraniaeth (*erthygl 6*). Fodd bynnag, nid oes sôn am hawliau hanesyddol mewn rhannau o'r parth 6-12 milltir. *Gellir cymryd bod gwall argraffu yn y dyddiad o dan baragraff 4*.
- mesurau parhaus i sicrhau na fydd yr ymdrech bysgota yn fwy na'r adnodd sydd ar gael (*erthyglau 34 a 35*).

3. Y PPC A'R CYD-DESTUN POLISI SY'N DATBLYGU YNG NGHYMRU

3.1. Mae egwyddor ecosystemau yn galw am ystyried a rheoli amgylchedd penodol cyfan fel system integredig, gan integreiddio polisiau ac ystyried yr adnoddau sydd ar gael, fel ei bod yn ystyried pob agwedd ar yr ecosystem ac yn annog rhanddeiliaid i gymryd rhan. Mae'n cydnabod bod ein ffyniant economaidd a'n lles yn dibynnu ar ein cyfalaf naturiol, gan gynnwys ecosystemau, sy'n darparu cyflenwad o nwyddau a gwasanaethau hanfodol i ni.

3.2. Calonogol yw nodi bod y cyfeiriad polisi ynghylch pysgodfeydd Ewropeaidd a defnyddio adnoddau'n effeithlon ar raddfa ehangach (y trywydd effeithlonrwydd adnoddau) yn debyg i'r hyn sy'n datblygu yng Nghymru. Mae'r fframwaith ar gyfer yr amgylchedd, cefn gwlad a'r moroedd o gwmpas Cymru (Fframwaith yr Amgylchedd Naturiol), sydd wedi'i osod yng nghyd-destun Cynllun Datblygu Cynaliadwy Cymru 'Cymru Fyw', yn disgrifio dull newydd o reoli'r amgylchedd yng Nghymru sydd wedi'i seilio ar egwyddor ecosystemau, yn yr un modd â Strategaeth Pysgodfeydd Cymru.

3.3. Byddai'n fuddiol asesu'r cynigion ar gyfer diwygio'r PPC yng nghyd-destun yr egwyddorion sy'n codi yn Fframwaith yr Amgylchedd Naturiol. Mae hyn yn neilltuol o bwysig ar gyfer cyflawni nod sylfaenol Fframwaith yr Amgylchedd Naturiol o sicrhau bod gan Gymru ecosystemau sy'n fwyfwy cydnerth ac amrywiol a fydd yn rhoi buddion economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol.

3.4. Mae Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) yn rhoi pwerau i Lywodraeth Cymru i baratoi Cynlluniau Morol ar gyfer dyfroedd Cymru ac yn mynnu bod penderfynwyr yn rhoi sylw i Gynlluniau Morol. Rhoddodd CCGC ei ymateb yn ddiweddar i gynigion Llywodraeth Cymru ar gyfer darparu Cynllunio Morol ar gyfer Cymru. Yn ein hymateb, tynnwyd sylw at bwysigrwydd Cynllunio Morol fel proses integreiddio. O gofio natur gynhwysfawr ac amrywiol y sector pysgodfeydd môr, mae'n hollbwysig bod y broses cynllunio morol yn rhoi pob ystyriaeth i amcanion y sector ac yn eu hystyried ochr yn ochr â'r angen i wneud y defnydd mwyaf posibl o'r holl wasanaethau y mae ecosystemau morol yn eu darparu i gymdeithas.

3.5. Nodwn fod y diwygio presennol ar y PPC hyd yn oed yn fwy perthnasol i Gymru nag yr oedd o'r blaen am fod Parth Pysgodfeydd Cymru wedi'i ehangu o'r terfyn tiriogaethol o 12 milltir fôr i'r llinell ganol yn 2010.

4. LLYWODRAETHU GWELL

4.1. Mae datganoli rheolaeth ar bysgodfeydd yn gysyniad sydd i'w groesawu'n neilltuol. Er hynny, mae'r ymdriniaeth â'r modd y cyflawnir hyn yn brin iawn yn y rheoliad arfaethedig (*erthyglau 52-54*). Er ei bod yn sicr y byddai hyn yn caniatáu hyblygrwydd yn y dull o weithredu gan Gynghorau Cynghori unigol, mae angen cyfarwyddyd cliriach, yn enwedig o gydnabod y bydd y rheoliad sefydlu (Penderfyniad (CE) rhif 2004/585) yn cael ei ddiddymu ar ôl derbyn rheoliad newydd y PPC. Gan fod y rhan fwyaf o randdeiliaid y cynghorau'n cynrychioli cyrff pysgota, byddai'n fuddiol rhoi cyfarwyddyd mwy penodol ynghylch sut y gallent helpu i symud tuag at sicrhau dull o weithredu wedi'i seilio ar ecosystemau.

4.2. Wrth groesawu dull o weithredu wedi'i seilio ar ecosystemau, credwn fod cynnwys rhanddeiliaid yn y Cynghorau Cynghori sydd wedi ymrwymo i sicrhau dyfodol cynaliadwy i'w môr rhanbarthol – fel Môr Iwerddon a dyfroedd cyfagos (sydd o dan y Cyngor Cynghori Rhanbarthol presennol ar gyfer dyfroedd y Gogledd-orllewin) – yn y gwaith o reoli'r adnodd yn rhoi iddynt fwy o gyfrifoldeb ac atebolrwydd.

4.3. Mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud cynnydd da ar resymoli'r drefn o lywodraethu pysgodfeydd drwy gyflawni rôl arweiniol wrth reoli pysgodfeydd drwy sefydlu Grwpiau Pysgodfeydd y Glannau a Grŵp Ymgynghorol Pysgodfeydd y Môr Cymru. Mae'r grwpiau hyn yn adlewyrchu i ryw raddau y strwythurau a phrosesau ar lefel ranbarthol sy'n cael eu hyrwyddo o dan y PPC. Hoffem weld Grwpiau Pysgodfeydd y Glannau a Grŵp Ymgynghorol Pysgodfeydd y Môr Cymru yn datblygu rhanddeiliaid unigol er mwyn cyfleu barn pysgotwyr a rhanddeiliaid Cymru'n well mewn Cynghorau Cynghori, i helpu i sicrhau dull amgylcheddol gynaliadwy o reoli pysgodfeydd yn enwedig ym Môr Iwerddon a'r Môr Celtaidd, fel modd i gyflawni nodau Fframwaith yr Amgylchedd Naturiol a Strategaeth Pysgodfeydd Cymru ym Mharth Pysgodfeydd Cymru. Mae Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) yn cynnig modd i sicrhau rheolaeth o'r fath ar hyd y glannau.

5. INTEGREDDIO GWELL Â CHYFARWYDDEBAU AMGYLCHEDDOL

5.1. Mae amgylchedd morol glân ac iach yn hanfodol ar gyfer pysgodfeydd ac, yn yr un modd, mae llawer o gyfrifoldeb ar bysgotwyr i helpu i sicrhau bod ecosystemau morol yn cael eu cynnal. Er bod CCGC yn croesawu'r amcanion cyffredinol sydd wedi'u nodi yn *erthygl 2* (gweler 2.2. uchod), credwn nad yw'r cysylltiadau rhwng y PPC ac, yn benodol, Cyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol, yn ddigon clir.

5.2. Credwn fod rhaid i'r holl gamau gweithredu o dan y PPC fod yn gydnaws â rhwymedigaethau Aelod-wladwriaethau i sicrhau Statws Amgylcheddol Da o dan Gyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol (bydd angen cydweithredu da rhwng Aelod-wladwriaethau i gyflawni hyn ar lefel moroedd rhanbarthol), felly rydym o'r farn bod angen mesurau penodol o fewn y rheoliad.

5.3. Ardaloedd Morol Gwarchodedig yw un o'r mesurau i gyflawni amcanion Cyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol. Felly dylid cael cydnabyddiaeth glir yn y PPC i bwysigrwydd Ardaloedd Morol Gwarchodedig i iechyd yr amgylchedd morol ehangach, y rôl bwysig y gall yr ardaloedd hyn ei chyflawni wrth gynnal pysgodfeydd masnachol a'r angen i reoli pysgodfeydd yn gynaliadwy, yn enwedig y rheini a allai effeithio ar Ardaloedd Morol Gwarchodedig. Dylid cael cydnabyddiaeth glir hefyd i'r modd y gall mesurau drwy'r PPC fod o gymorth i reoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig.

5.4. Yn ogystal â hyn, mae angen integreiddio gwell a chliriach â chyfarwyddebau amgylcheddol eraill. Rydym hefyd o'r farn y gallai'r erthyglau roi anogaeth fwy cadarnhaol a phenodol i gyflawni amcanion y cyfarwyddebau hyn, a chynnwys ymadroddion fel 'to help achieve the objectives of Special Areas of Conservation' yn *erthygl 12.1*. Yn wir, dylid cyfeirio'n ôl at *erthyglau 7 a 8* ynghylch lleihau effaith pysgota.

5.5. Yr unig sôn am gydymffurfio â'r Cyfarwyddebau Cynefinoedd ac Adar yw hynny yn *erthygl 12* (nad yw ond yn enwi Ardaloedd Cadwraeth Arbennig er bod cyfeiriad hefyd at Erthygl 4 o Gyfarwyddeb 2009/147/EC sy'n ymwneud ag Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig). Fodd bynnag, mae'r geiriau a ddefnyddir yn erthygl 12, 'alleviate the impact of fishing in SACs', yn gwanhau bwriad erthygl 6 o'r Gyfarwyddeb Cynefinoedd. Mae erthygl 6(2) o'r gyfarwyddeb honno yn defnyddio'r geiriau 'take appropriate steps to avoid deterioration of habitats / disturbance of species ...' ac erthygl 6.3/6.4 ynghylch cynlluniau neu brosiectau, yn eu gwneud yn destun asesiad priodol os bydd unrhyw amheuaeth o ran eu heffaith ac yn caniatáu iddynt fynd ymlaen dim ond os na fyddant yn amharu ar gyfanrwydd y safle dan sylw ('not adversely affect the integrity of the site concerned ...') heblaw mewn achosion lle mae budd cyhoeddus tra phwysig. Dylid newid y geiriad er mwyn adlewyrchu'r hyn a geir yn y Gyfarwyddeb Cynefinoedd yn fwy manwl.

5.6. Yn ogystal â hynny, mae *Erthygl 12(2)* yn nodi bod rhaid i'r Comisiwn gael ei awdurdodi ('empowered') i fabwysiadu deddfau dirprwyedig i reoleiddio pysgodfeydd môr sy'n effeithio ar Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, er y byddai'n gywirach defnyddio'r gair 'obliged'. Dylai fod yn ofynnol i'r CE arfer ei bwerau er mwyn sicrhau lefel debyg o warchodaeth i'r hyn y mae'n ofynnol i Aelod-wladwriaethau ei sicrhau o dan Erthygl 6 o'r Gyfarwyddeb Cynefinoedd.

5.7. Gan mai pysgota yw un o'r prif fathau o bwysau dynol ar yr amgylchedd morol, byddai rheoli capasiti ar raddfa ranbarthol yn gallu helpu Aelod-wladwriaethau i sicrhau Statws Amgylcheddol Da o dan Gyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol a chyflawni eu rhwymedigaethau o dan y Cyfarwyddebau Adar a Chynefinoedd. Dim ond offer cyfyngedig, ac *ad hoc* braidd ar hyn o bryd, a ddefnyddir i gyfyngu effaith pysgodfeydd ar yr amgylchedd. Credwn y byddai cyflwyno / cymhwyso Asesu Amgylcheddol Strategol ym mhob un o bysgodfeydd yr UE yn fuddiol i bysgodfeydd ac i'r amgylchedd.

5.8. Un rôl bosibl i'r Cynghorau Cynghori newydd arfaethedig mewn cyfundrefn reoli ddatganoledig fyddai ymgymryd ag asesiadau amgylcheddol strategol eang o'r fath ar bysgodfeydd a chynlluniau rheoli pysgodfeydd/ecosystemau strategol. Yn ogystal â hyn, mewn cysylltiad â Chynllunio Gofodol Morol yn benodol, dylai'r elfennau ynghylch pysgodfeydd gael eu trafod gan y Cynghorau Cynghori. (DS Ar hyn o bryd mae gweithgorau Cynllunio Gofodol Morol yn o leiaf ddau o'r Cynghorau Cynghori Rhanbarthol a chyrrff anllywodraethol amgylcheddol fydd yn arwain y rhain gan mwyaf.)

5.9. CCGC fu'r catalydd ar gyfer gwaith gyda gwyddonwyr morol blaenllaw ar ddatblygu mapiau sensitifrwydd pysgodfeydd i Gymru sy'n dangos ardaloedd sy'n addas ar gyfer llawer o fathau o bysgota masnachol ac ardaloedd lle mae mathau llai niweidiol o bysgota'n briodol (gweler hefyd adran 6.2).

6. DEALL A DATBLYGU AR SAIL ASTUDIAETHAU ACHOS ARFERION DA YNG NGHYMRU

6.1. Gan fod dylanwad y PPC yn dal i gynyddu mewn Undeb Ewropeaidd sy'n ehangu ac oherwydd y gydnabyddiaeth i'r angen am fwy o ddatganoli, mae'n fwyfwy pwysig bod arferion da yn cael eu rhannu'n eang. Mae rhai enghreifftiau rhagorol yng Nghymru y gallwn eu rhannu, y gellid cymhwyso eu hegwyddorion mewn mannau eraill.

6.2. Mae CCGC, mewn partneriaeth â chyrrff pysgota, yn rhedeg prosiect peilot o gwmpas Ynys Môn o'r enw 'FishMap Môn' (gyda chymorth gan Gronfa Pysgodfeydd Ewrop) sy'n casglu data am weithgareddau pysgota ac yn eu cyfuno â mapiau sensitifrwydd gwely'r môr er mwyn dyfeisio canllawiau ar gyfer rheoli adnoddau. Mae prosiect peilot FishMap Môn yn dangos sut mae gwaith mewn partneriaeth sy'n cynnwys rhanddeiliaid yn fodd i integreiddio ystyriaeth i anghenion amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd ac yn enghraifft o ddull gweithredu wedi'i seilio ar ecosystemau sy'n cynhyrchu canllawiau rheoli. Mae'r holiadur electronig a grëwyd ar gyfer y prosiect wedi gwneud defnydd o ddulliau gweithredu a ddatblygwyd yn Lloegr a'r Alban ac fe'i defnyddir hefyd yn awr i gasglu data am weithgareddau pysgota mewn mannau eraill yng Nghymru.

6.3. Rydym yn croesawu amcanion yr offeryn ariannol newydd (*Erthygl 49*) a allai gyfrannu at gyflawni amcanion y PPC ac yn enwedig y rheini yn *erthygl 2* sy'n cynnwys sicrhau cynaliadwyedd amgylcheddol hirdymor, dull gweithredu wedi'i seilio ar ecosystemau ac integreiddio gofynion deddfwriaeth amgylcheddol. Er hynny, byddem yn pwysu am gryfhau'r cysylltiadau a'u gwneud yn fwy cyson â'r amodau caeth ar gyfer cydymffurfio â rheolau'r PPC (*erthyglau 50 a 51*). Byddem yn cymhell defnyddio cynlluniau peilot (yn

cyfateb i'r rheini a hyrwyddir i roi prawf ar dechnolegau rheoli newydd o dan *erthygl 47*) o'r un math â'r gwaith treialu sy'n cael ei wneud o gwmpas Ynys Môn.

7. CRYNODEB

Mae llawer o ddiwygiadau blaengar wedi'u disgrifio yn rheoliad newydd arfaethedig y PPC y mae CCGC yn eu croesawu'n wresog. Fodd bynnag, er mwyn sicrhau y bydd rhai o'r mesurau amgylcheddol mwy goleuedig hyn yn cael eu gweithredu, rydym yn dymuno tynnu sylw at yr angen am y canlynol:

- ystyriaeth fanwl i'r modd i ddelio â rhai rhywogaethau y gallai fod yn anodd osgoi eu dal ond a fyddai'n elwa, er hynny, o'u taflu'n ôl i'r môr mewn cysylltiad â gwaharddiad ar daflu pysgod yn ôl;
- rheolaethau i'w gwneud yn llai tebygol i rywogaethau goresgynnol gael eu lledaenu gyda champau i hybu datblygiad dyframaeth;
- mwy o waith gwyddonol yn sail i ddulliau o reoli pysgodfeydd, yn enwedig o ran cyflawni rhwymedigaethau amgylcheddol a lleihau effaith pysgodfeydd ar yr amgylchedd;
- cysylltiadau clir rhwng yr egwyddorion sydd wedi'u disgrifio yn "Cymru Fyw" / Fframwaith yr Amgylchedd Naturiol y mae Cymru'n eu datblygu i ganiatáu i lywodraeth fabwysiadu dull gweithredu wedi'i seilio ar ecosystemau ar gyfer rheoli pysgodfeydd sydd wedi'i argymhell yn y PPC;
- llywodraethu mwy integredig gan gynnwys integreiddio amgylcheddol pellach mewn Cynghorau Cynghori;
- cysylltiadau clir rhwng yr erthyglau a chyfarwydddebau amgylcheddol gan gynnwys Cyfarwydddeb Fframwaith y Strategaeth Forol, y Gyfarwydddeb Cynefinoedd, y Gyfarwydddeb Adar, y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol a'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr;
- mecanweithiau clir yn y PPC fel y gellir sicrhau rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchoddedig sydd wedi'i reoli'n dda;
- cymhwyso Asesiadau Amgylcheddol Strategol at yr holl bysgodfeydd gan gynnwys rhai gan Gynghorau Cynghori;
- rhannu arferion da ynghylch ffyrdd o sicrhau dull gweithredu wedi'i seilio ar ecosystemau â rhanddeiliaid
- cysylltiadau cryfach rhwng cyllid o gronfeydd strwythurol ar gyfer pysgodfeydd a chynaliadwyedd amgylcheddol.

YMATEB CCGC I GWESTIYNAU PWYLLGOR AMGYLCHEDD A CHYNALIADWYEDD CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

Yn ogystal â'r pwyntiau uchod, mae CCGC yn cynnig y sylwadau canlynol mewn ymateb i gwestiynau'r pwyllgor a nodwyd yn eich llythyr dyddiedig 13 Hydref 2011.

1. Beth allai cynigion y Comisiwn Ewropeaidd eu golygu i Gymru ac i reolaeth Parth Pysgodfeydd Cymru? Yn benodol, a fyddai cynigion y Comisiwn i ddatganoli'r rheolaeth o bysgodfeydd o fudd i Gymru?

Byddai datganoli rheolaeth ar bysgodfeydd yn helpu i wneud y PPC yn fwy cymwysadwy i Gymru gan na fyddai'r Cyngor Cynghori perthnasol ond yn delio â Gogledd-orllewin Cymru (h.y. o gwmpas arfordir gorllewinol y DU ac Iwerddon) a byddai ganddo weithgorau ar gyfer Môr Iwerddon a Chynllunio Gofodol Morol, sy'n ddau fater sy'n flaenoriaeth uchel i Lywodraeth Cymru. Byddai hefyd yn gadael dadleuon ynghylch rhanbarthau penodol i

gynghorau cynghori eraill ac yn caniatáu i waith y gweinyddwyr a phenderfynwyr Ewropeaidd fod yn fwy strategol. (Gweler hefyd adran 4 a 5.8. uchod.)

2. Beth allai cynigion y Comisiwn Ewropeaidd eu golygu o ran hyfywedd cymdeithasol ac economaidd cymunedau arfordirol yng Nghymru?

Oherwydd dibyniaeth fawr y pysgodfeydd masnachol yng Nghymru ar sector bach pysgodfeydd y glannau, mae cysylltiadau agos â hyfywedd cymdeithasol ac economaidd rhai cymunedau arfordirol yng Nghymru. Mwy o bwyslais ar y dull o reoli pysgodfeydd wedi'i seilio ar ecosystemau, cynllunio tymor hwy drwy gynlluniau amlflwydd a'r nod o sicrhau'r cynnyrch cynaliadwy mwyaf erbyn 2015 yw rhai o'r elfennau yn y PPC diwygiedig sy'n debygol o fod yn llesol. Ar yr un pryd, mae mwy o ymgysylltu â rhanddeiliaid yn fodd i gynnwys cymunedau'n fwy uniongyrchol yn y gwaith o reoli pysgodfeydd ac yn helpu i wireddu'r egwyddor ecosystemau. Mae gwaith mewn partneriaeth, fel hynny a geir drwy brosiect FishMap Môn, yn enghraifft o'r modd y gall hyn ddigwydd.

3. Pa effaith y gallai newidiadau yn y sector pysgodfeydd ehangach yn Ewrop ei chael ar Gymru?

Byddai llawer o'r newidiadau sydd wedi'u cynnig ar gyfer rheoliad newydd y PPC yn dod â manteision i Gymru fel sicrhau'r Cynnyrch Cynaliadwy Mwyaf ar gyfer stociau erbyn 2015. Mae nifer o stociau sy'n bwysig i bysgodfeydd masnachol a hamdden yng Nghymru yn mynd drwy gamau yn eu cylchoedd bywyd ymhell o ddyfroedd Cymru, fel draenogiaid môr. Oherwydd hynny, byddai rheolaeth well ar stociau rhywogaethau o'r fath yn fanteisiol i'r un graddau i bysgodfeydd ac i fioamrywiaeth Cymru. Bydd cymhwyso *Erthyglau 9, 10 ac 11* yn fanteisiol i Gymru ac, ar ben hynny, dylid cymhwyso'r egwyddorion hyn ar gyfer datblygu cynlluniau amlflwydd ym mhob rhan o Barth Pysgodfeydd Cymru.

4. Beth ddylai Llywodraeth Cymru ei flaenoriaethu yn ystod y trafodaethau ar ddiwygio'r PPC er mwyn sicrhau canlyniadau buddiol i Gymru?

Yn nhrefn blaenoriaeth ac fel y nodwyd uchod, hoffem dynnu sylw at yr anghenion canlynol:

1. Mewn cysylltiad â datganoli:
mwy o fanylion i ddangos y broses ar gyfer datganoli llywodraethu a mwy o integreiddio amgylcheddol mewn Cynghorau Cynghori.
Hefyd cymhwyso Aseidiadau Amgylcheddol Strategol at yr holl bysgodfeydd gan gynnwys rhai gan Gynghorau Cynghori.
2. Mewn cysylltiad ag integreiddio gwell â chyfarwyddbau amgylcheddol:
dangos cysylltiadau clir yn yr erthyglau â Chyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol a chyfarwyddbau amgylcheddol eraill gan gynnwys y Gyfarwyddeb Cynefinoedd, y Gyfarwyddeb Adar, y Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol a'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr. Cyfeirio'n gadarnhaol hefyd at y rhyngweithio er mwyn helpu'r mesurau pysgodfeydd i gyflawni amcanion y cyfarwyddbau amgylcheddol hyn.
3. cynnwys mecanweithiau clir yn y PPC, o dan gysylltiadau â Chyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol, fel y gellir sicrhau rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig sydd wedi'i reoli'n dda.

4. Rhannu arferion da ynghylch ffyrdd i sicrhau dull gweithredu wedi'i seilio ar ecosystemau â rhanddeiliaid (gweler pwynt 6.2. uchod). Mae hyn yn cynnwys dangos cysylltiadau cliriach â Fframwaith yr Amgylchedd Naturiol a chysylltiadau cryfach rhwng cyllid ar gyfer pysgodfeydd o gronfeydd strwythurol a chynaliadwyedd amgylcheddol.
5. Ynghylch rhoi'r gorau'n raddol i daflu pysgod yn ôl: ystyriaeth fanwl i'r modd i ddelio â rhai rhywogaethau y gallai fod yn anodd osgoi eu dal ond a fyddai'n elwa, er hynny, o'u taflu'n ôl i'r môr mewn cysylltiad â gwaharddiad ar daflu pysgod yn ôl.
6. Mewn cysylltiad â chynnwys Dyframaeth yn y PPC newydd: sicrhau bod rheolaethau gwyliadwriaeth i'w gwneud yn llai tebygol i rywogaethau goresgynnol gael eu lledaenu gyda symudiadau i hybu datblygiad dyframaeth;
7. Mewn cysylltiad â gofynion data ar gyfer rheoli pysgodfeydd: mae angen mwy o waith gwyddonol yn sail i ddulliau o reoli pysgodfeydd yng Nghymru, yn enwedig o ran cyflawni rhwymedigaethau amgylcheddol a lleihau effaith pysgodfeydd ar yr amgylchedd.

(Gweler hefyd adrannau 5 a 2.4. uchod.)

5. *Sut all Cymru sicrhau bod ei barn yn cael ei hystyried yn y trafodaethau?*

Mae CCGC yn croesawu diddordeb y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd yn yr adolygiad hwn o'r PPC. Mae angen i Gymru gymryd rhan yn gynnar ac yn glir ar lefel penderfynu a thros fuddiannau Cymru. Mae enghreifftiau da o ddulliau blaengar o reoli pysgodfeydd yng Nghymru a gellid defnyddio'r rhain i ddangos sut i symud ymlaen.

Er bod rôl i'r Cynghorau Cynghori Rhanbarthol o ran dylanwadu ar y broses llunio polisi, cyrff wedi'u harwain gan randdeiliaid ydynt, yn hytrach na fforymau ar gyfer ymgysylltu gan weinyddiaethau Llywodraethau datganoledig o fewn aelod-wladwriaethau. Fodd bynnag, os bydd y cynghorau cynghori newydd yn ymgymryd â rôl rheoli i fwy o raddau, mae'n bwysig bod cysylltiadau cliriach â llunwyr polisi pysgodfeydd, yn cynnwys rhai ar gyfer Cymru.

Cafwyd rhywfaint o drafod anffurfiol gan randdeiliaid am ddiwygio'r PPC yng Nghymru drwy Grwpiau Pysgodfeydd y Glannau, a allai gyfrannu at negodiadau Llywodraeth Cymru â Llywodraeth y DU, Gweithrediaeth yr Alban a Llywodraeth Gogledd Iwerddon wrth ddod i safbwynt cyffredin. Byddai ymgynghori o'r fath â rhanddeiliaid hefyd yn gallu cyfrannu at waith y Cynghorau Cynghori Rhanbarthol ac Aelodau Cymru yn Senedd Ewrop wrth iddynt graffu ar y cynigion ar gyfer y PPC.

6. *Unrhyw bwyntiau perthnasol eraill?*

Dylai cymorth ariannol hefyd gael ei ddarparu mewn modd sy'n gyson â chyflawni'r elfennau amgylcheddol sydd yn amcanion cyffredinol y PPC.